

Саопштење Епархије рашко-призренске

Епархија рашко-призренска са забринутошћу је примила вест о најави почетка извесних радова на локалитету древне српске средњовековне катедралне цркве Светог Николе, саборног храма новобрдских и грачаничких епископа, у непосредној близини (подграђу) тврђаве Ново Брдо.

Овај храм је подигнут средином 14. века и био је дограђен у време деспота Стефана Лазаревића и после 1455 године. По свему судећи касније је под османском влашћу претворен у џамију, да би објекат после био срушен у земљотресу и остао у рушевинама до данашњих времена, као и остаци града који је убрзо запустео. Као и велике немањићке задужбине (13 и 14. века) Сопођани, Ариље, Високи Дечани, новобрдска црква Светог Николе грађена је у романичком стилу базилике и до пада Новог Брда под османску власт била

је главно православно богослужбено место.

Недалеко од овог храма налазе се остаци градске римокатоличке цркве тзв. Сашке цркве, која је добила назив по рударима Саксонцима (Сасима), који су поред дубровачких трговаца и домаћег српског становништва чинили део богатог и разноликог културног и верског мозаика средњовековног Новог Брда, као једног од најзначајнијих градова средњовековне Србије.

Информације о планираном пројекту конзервације храма Светог Николе објављене су у косовским медијима и према доступним информацијама пројекат изводи Археолошки институт Косова уз финансијску подршку немачке амбасаде у Приштини. Противно закону о званичним језицима и називима општина, медији говоре о “катедрали у Артани, бившем Новом Брду” игноришући званично име општине.

Епархија рашко-призренска напомиње да се храм Светог Николе налази у једној од четрдесетак специјалних заштићених зона, које по косовским законима подлежу посебној процедури, која не зависи само од косовских институција, већ и од става Српске Православне Цркве. Осим тога, овај стари верски објекат је на сајту косовског Министарства културе нетачно представљен као римокатоличка црква, без икаквог помињања аутентичне историје храма и досадашњих резултата археолошких истраживања (https://dtk.rks-gov.net/tkk_objekti_sr.aspx?id=283) што је жалостан показатељ тенденције мењања историјских чињеница на овим просторима. Тим поводом наша Епархија је већ контактирала немачку амбасаду, а такође ће у даљој процедури ургентно бити ангажована и Комисија за заштићене зоне, чији је члан Епархија Рашко-призренска. Веома је важно у сарадњи са ОЕБС-ом и канцеларијом ЕУ утврдити тачно све чињенице и пројекат конзервације рушевина храма вратити у оквире закона. У противном сваки даљи радови на овој локацији били би незаконити.

Црква Светог Николе истраживана је још од 50-тих и 60-тих година прошлог века и ту су пронађени бројни натписи и елементи камене пластике који јасно указују на порекло храма и његов стил. У оквирима храма пронађени су и бројни гробови, који су у међувремену отворани и кости одношене у Приштину без икаквог обавештавања Српске Православне Цркве. Одлучан став наше Епархије јесте да се било какви конзерваторски радови, као и презентација ове баштине, може радити једино узимајући у обзир досадашње археолошке радове и у пуној сарадњи са еминентним српским експертима које ће ангажовати Епархија рашко-призренска. Апсолутно је неприхватљива и контрапродуктивна било каква политизација питања културне баштине, а

поготово једнострано мењање историјских чињеница.

Досадашња истраживања и историјат храма Светог Николе детаљно су представљени у монографији “Црква Светог Николе – Катедрала Новог Брда” археолога Марка Поповића и Игора Бјелића, Београд 2018. године (на српском и енглеском језику). На основу обимних историјских и археолошких цитираних извора, фотографија локације, нађених артефаката, цртежа и могуће идеалне реконструкције може се добити за сада најкомплетнија слика

Монументалног формата доступна

— Извор: Епархија рашко-призренска & spc.rs